

L'INFORME UNIVERSITAT 2000

Biel Caldentey
responsable d'Universitat en el
Secretariat Confederat d'STEs

L'informe "Universitat 2000" (Informe Bricall) és el resultat de l'encàrrec que la Conferència de Rectors (CRUE) va fer a Josep Maria Bricall, 15 mesos abans de la seva presentació.

La presentació pública d'aquest minuciós informe, dia 24 de març del 2000, obeïa a priori a l'estratègia d'influir davant el conjunt de forces polítiques parlamentàries, si els resultats del 12 de març no haguessin conformat una majoria absoluta del Partit Popular.

Aquest resultat electoral l'ha transformat en un "informe" en el sentit més tècnic, amb menys probabilitats que es tradueixi en mesures efectives, especialment en aquells aspectes que impliquen augment de recursos.

La tesi central de l'informe parteix de la consideració que la institució universitària ha perdut el monopoli de l'ensenyança superior i ha d'afrontar el desafiament de la progressiva invasió del mercat en el territori del coneixement, havent d'enfrontar un doble repte:

- Adequar l'oferta formativa a les necessitats del mercat.
- Reestructurar la institució per garantir la seva adaptació al nou escenari.

Les principals propostes que planteja "l'informe Bricall" són:

1. La constitució d'una "Agència d'acreditació oficial" que revisaria periòdicament totes les carreres.

2. Una classificació de les titulacions homologades:

A. Llicenciatures.

B. Diplomatures (orientades a l'exercici professional)

C. Màsters o doctorats que aprofundeixen en disciplines.

D. Màsters relacionats amb l'exercici professional.

3. Un increment del finançament fins a arribar -partint de l'1,1% del PIB del 98- l'1,5% del PIB en deu anys.

El percentatge de finançament públic seria del 80% i el de privat, del 20%. Actualment és del 76% i el 24% respectivament.

4. Duplicar la quantitat de beques i el seu valor. Un augment de les beques del 17,3% -mitjana actual- al 40% en els dos primers cursos i concedir nous préstecs renda al 30% de l'alumnat dels darrers cursos.

5. Redefinir els crèdits acadèmics actuals.

6. Aplicar mesures per evitar excessives repeticions de curs, a través d'un mecanisme de concessió d'un número limitat de crèdits acadèmics que l'alumne anirà consumint en realitzar cada matrícula. Prendre mesures per solucionar les situacions de rigor desproporcionat, és a dir, les assignatures "os".

7. La "selecció" de l'alumnat per les pròpies universi-

tats.

8. La creació de dues figures de professorat contractat no funcionari: titular docent (s'hi podria accedir després de ser ajudant o ajudant doctor) i titular investigador (només per a doctors). Els contractes no serien superiors a tres anys no prorrogables i se suggereix recuperar la figura genuïna del Professorat Associat.

9. La reducció del tamany dels òrgans de govern de les universitats mantenint la representativitat dels col·lectius que el conformen.

10. L'autoavaluació anual de les universitats realitzada per un equip d'experts propi i extern a cada una d'elles. La creació d'un Consell Assessor de Qualitat, format per experts externs i per professorat, que formularia propostes al rector de cada universitat per realitzar l'informe anual.

L'elaboració d'un pla estratègic per a cada universitat per identificar els punts febles i forts a la docència, la investigació i l'administració.

11. La creació "d'empreses" que explotin els resul-

tats de les investigacions universitàries. Una major interrelació entre l'àmbit universitari i l'empresarial per potenciar els programes de I+D i com a sistema de captació de més recursos econòmics.

12. La institució universitària ha de fomentar el desenvolupament de noves tecnologies de la informació i la comunicació, la formació continuada de la població en aquest camp i la producció de materials multimedia i tecnologies aplicades a l'aprenentatge.

En una primera valoració:

1. Ens oposam a la tendència a presentar un model utilitarista del coneixement (certa infravaloració d'aquelles branques del coneixement no específicament tècniques, tecnològiques o aplicades).

2. Criticam un projecte d'universitat orientada específicament a la formació de "bons professionals" (obviant la formació crítica i global). Ens reafirmam en una concepció de l'autonomia universitària, entesa com la possibilitat d'un exercici docent crític tant en la preparació de l'alumnat com en la relació amb els poders polítics i econòmics.

3. Denunciam el perill d'anar substituïnt mecanismes de participació democràtica per una aparent ineficàcia en la presa de decisions; seguim advocant per una universitat democràtica i no tecnocràtica. Coincidim amb l'informe en la necessitat d'una reducció del tamany dels distints òrgans de govern, sempre i quan es man-

tengui la representativitat dels col·lectius que els componen actualment.

4. Coincidim a opinar que la universitat ha de donar respostes a les demandes de l'alumnat per una part i de la pròpia societat per altra, i tot això sense convertir-se en un instrument conjuntural subordinat a les necessitats dictades pels interessos dominants del mercat.

5. Ressaltam com una absència notable, en els aspectes referits al professorat, de vies de mobilitat des dels nivells d'ensenyament no universitari als superiors, i més quan la LOGSE, en la seva disposició addicional dècimosexta, punt 7,

Ens oposam a la tendència a presentar un model utilitarista del coneixement, certa infravaloració d'aquelles branques no específicament tècniques, tecnològiques o aplicades

emplaça les autoritats educatives a establir convenis pertinents amb les universitats.

6. Quant a les crítiques a l'endogàmia universitària, pensam que es tracta més d'un problema de clans (a certes àrees de coneixement hi ha una "espècie de dictadura col·legiada" de catedràtics, que seleccionen o condicionen la selecció del professorat, a vegades amb criteris de tendència acadèmica i altres vegades més marcadament ideològics).

7. Sense rebutjar totalment la intervenció externa a la universitat, s'ha de perfilar amb tots els detalls i consens possibles tant l'Agència d'Accreditació (que revisaria periòdicament els plans d'estudi) com el Consell Assessor de Qualitat (format per experts externs i professors de la pròpia universitat).

8. Coincidim a pensar que s'ha d'incrementar el finançament públic, i aconseguir l'1,5% del PIB en aquesta legislatura. No rebutjam un finançament addicional que pugui obtenir-se a través de serveis que la universitat oferesqui a l'exterior, sempre i quan no subordini la institució al mercat, cosa que suposaria un foment de la investigació aplicada dirigida a resoldre o a fomentar la productivitat com augment dels beneficis capitalistes. En aquest apartat l'informe s'acosta perillosament al model universitari nord-americà.

Ens sembla bé la idea d'incrementar substancialment el nombre de beques, així com duplicar la quantitat de diners que els correspon. I, perquè pensam que és un assumpte que requereix molta discussió, no tenim una postura presa sobre el sistema de préstecs renda.

9. Respecte al sistema retributiu ens sorprèn que l'informe (que reconeix que les retribucions mitjanes del professorat es troben per davall de la mitjana de la UE) doni per bo l'actual model retributiu (quinquennis de docència i sexennis d'investigació) acríticament, sense plantejar-se una reforma integral d'aquest sistema. La rígida uniformització de l'actual sistema ha devaluat globalment els salaris, i en aquelles comunitats autònomes (Canàries, Illes...) on s'ha arbitrat un mecanisme de millora salarial s'ha hagut d'adequar artificialment als mèrits individuals (única via que permet l'article 46.2 de la LRU).